

MARKSİST-LENİNİST DEVLET ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ...

Münir Aktolga
Mart 2023

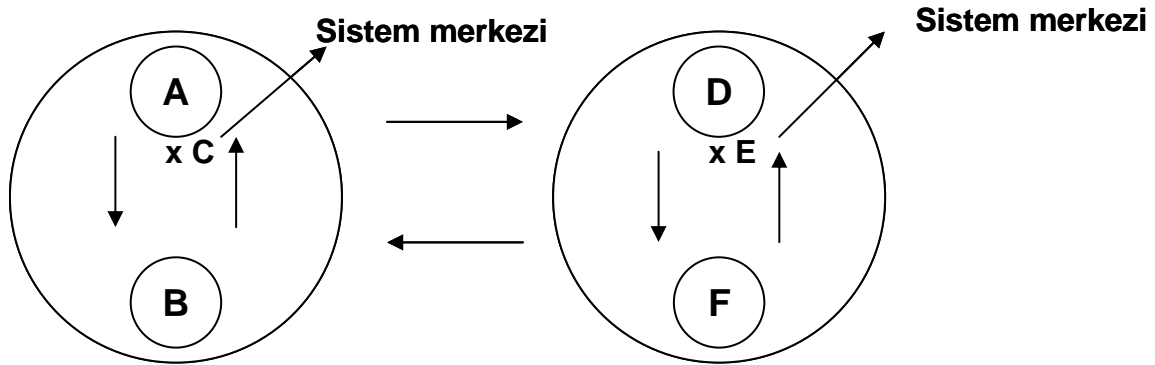
Evet, şimdi sıra geldi Marksist-Leninist devlet anlayışına, devlet teorisine. Devlet nedir? Sınıflı bir toplumda sistemin merkezi varoluş instanzı olan örgütün gerçekliği nedir? O, Marksist devlet teorisinde ifade edildiği gibi, basit bir şekilde, “hakim sınıfın bir örgütü-baskı aracı” mıdır?.. Neye göre, nasıl cevap vereceğiz bu soruya?.. Sınıflı bir toplumda “sistemin merkezi varoluş instanzından” bahsediyoruz, sistem bilimine başvurmadan bu soruya cevap vermek mümkün müdür!?..

Bu nedenle, işte tam bu noktada bir parantez açarak sistem bilimine, “Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi’ne” girme ihtiyacı duyuyoruz. Sonra gene kaldığımız yerden devam edeceğiz...

“Herşeyin Teorisi, Sistem Teorisi’nin Esasları-Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi ve Tasavvuf”¹ şöyle başlıyordu:

“Kendi aralarında bağlaşım-ilişki halinde olup, birbirlerinin varlık şartı olan; yani ancak bu bağlaşımın-ilişkinin sonucu olarak ki, birbirlerini yaratarak, birbirlerine göre bir varlığa sahip olabilen gerçekliklerin (ki, bunları biz, PARÇA ya da ELEMENT olarak tanımlıyoruz) meydana getirdiği bütüne bir SİSTEM denilir”.

1-“Bu evrende var olan her şey, kendi içinde A ve B gibi yapısal ve fonksiyonel anlamda iki temel parçadan oluşan bir (A-B) sistemi iken, aynı anda, bir dış unsurla (şekilde E) etkileşmeye bağlı olarak sistem merkezinde ortaya çıkan izafi varlığıyla (C), bir başka sistemin (C-E) içinde de yer alır, varolur” (buradaki A, B, C, D, E,F rasgele-sembolik ifadelerdir)...

En basit örnek olarak bir insanı ele alalım: Eğer organizmayı bir sistem olarak ele alırsak, onu, A:Beyin ve B:Organlardan oluşan bir A-B sistemi olarak ifade ederiz... İnsanın çevreyle ilişkisi ise C-E sistemi olarak ele alınır...

Dikkat ederseniz bu ifade sadece organizmanın bir sistem olarak iç yapısına işaret etmektedir. Burada Ahmet, Hasan, ya da Elif vb yoktur henüz ortada. Çünkü, bir insanın kendi nefsiyle-kimliğiyle-benliğiyle varlığı onun başka insanlarla-nesnelere-sistemlerle, kısaca çevreyle ilişkileri içinde gerçekleşir, ortaya çıkar. Ama insanı, bir an için, bütün dış dünyadan soyutlayarak düşünenecek olursak, o, iç yapısı bakımından sistem merkezindeki sıfır

¹M. Aktolga “Herşeyin Teorisi, Sistem Teorisi’nin Esasları, Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi ve Tasavvuf”, Alter Yayıncılık, 2022, <http://www.aktolga.de/z6.pdf>

noktasında gerçekleşir-varolur (onun “kendi varlığında yok olan” hali, “benden içeri olan ben’i” diyoruz biz buna). Kendi nefsiyle “ben” olarak insan ise, aynı anda, sistem merkezi diye tanımladığımız bu sıfır noktasında, çevreyle (E) etkileşmeye bağlı olarak gerçekleşen (C) - ortaya çıkan- izafi bir varlıktır-oluşumdur...

Bu durumda organizma, ilişki içinde olduğu nesnelere göre, her seferinde başka bir sisteminin içinde (C-E) gerçekleşerek izafi bir varlığa sahip olmakta, kendini yeniden üretmektedir. Örneğin “ben”, “sen”, “biz” hepimiz, ilişki içinde olduğumuz her nesneye (E) göre beynimizde yeniden oluşan nöronal elektriksel bir aktiviteden -C olarak ifade ettiğimiz bir “aksiyon potansiyelleri” ağından- başka bir şey değiliz. Her etkileşimde izafi bir gerçeklik olarak yeniden oluşan benliğimizin, varlığımızın özü budur. Yani öyle, her türlü etkileşmeden önce “kendinde şey” mutlak bir gerçeklik (C) olarak varolan varlıklar yoktur bu evrende!.. Esas olan, varlığı önce gelen -“önceden varolan”- nesnelere daha sonra kendi aralarında etkileşerek değişimleri ve değiştirmeleri değildir; etkileşirken, yani değiştirerek değişirken -YARATIRKEN YARATILARAK- izafi gerçeklikler olarak varolmalarıdır...

Aynı şekilde, örneğin bir atom da gene, A: Atomun çekirdeği ve B: Elektronlardan oluşan bir (A-B) sistemidir... Yok eğer, söz konusu olan Güneş sistemiye, bu da gene, A: Güneş ve B: Gezegenlerden oluşan bir (A-B) sistemi olarak ele alınabilir... Ancak, her iki durumda da (bir an için soyutlama yaparak) sistemi gene sadece iç yapısı bakımından düşünürsek, bütün bir sistemin sistem merkezinde oluşan o sıfır noktasında temsil olunduğunu görürüz. Örneğin, bir proton ve bir elektrondan oluşan bir Hidrojen atomu, sistem merkezinde oluşan sıfır noktasında elektriksel olarak nötr olan “varlığıyla” temsil olunurken, Güneş sistemi söz konusu olunca da bu sıfır noktası sistemin “kütle merkezinde” gerçekleşir. Atomun atom olarak, ya da Güneş’in Güneş olarak varlığı (C), ancak bunların bir dış unsurla (E) ilişkileri-etkileşmeleri esnasında gerçekleşip-anlam kazanacaktır. Yani öyle, ne varlığı kendinden olan bir Ahmet, Hasan vb. vardır, ne de “kendinde şey” bir atom, ya da Güneş vb!... Her şey, kendi içinde bir A-B sistemi olarak sistem merkezinde bulunan sıfır noktasında temsil olunarak gerçekleşirken, gene aynı anda, aynı noktada, bir dış unsurla ilişkisi-etkileşmesi esnasında, buna bağlı olarak, kendi nefsiyle de gerçekleşerek (örneğin, Hasan, Hidrojen atomu, Dünya vb.olarak) varolur ve bilinir. Dikkat edin, iç diyalog açısından sistem merkezi olarak ifade edilen sıfır noktası, aynı anda, bir dış unsurla etkileşmeye bağlı olarak sistemin kendi nefsiyle gerçekleştiği nokta da oluyor! İşte size o Kaf Dağı (nefs) ve onun ardında saklı olan (“benden içeri olan Ben”) o evrensel sıfırın (Hak’kın) gerçekliği!...

2- Ama bitmedi! Buraya kadar varoluşun sadece bir yanını, yani yapısal yanını ele aldık ve şeyleri-varlıkları kendi içlerinde bir sistem olarak düşünmeye çalıştık. Peki, NASIL ÇALIŞIYOR bu sistem? Yani öyle A, B, C.. falan gibi statik unsurlardan mı oluşuyor evrensel oluşum dediğimiz şey? Tabii ki hayır!

Kendi içinde A ve B gibi iki temel yapısal-fonksiyonel unsurdan oluşan her sistem, “dışardan”-çevreden-gelen madde-enerjiyi-enformasyonu kendi içinde sahip olduğu bilgiyle -“bilgi temeliyle”- (bilginin daima iki temel birim arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulduğunun altını çizelim) değerlendirerek işlerken, dışardan gelen etkiye karşı bir cevap-reaksiyon oluşturarak varolur; bu etkiye-enformasyona kaynak teşkil eden nesneyle birlikte oluşturulan başka bir A-B sisteminin içinde, bu sistemin bir parçası şeklinde izafi bir gerçeklik olarak ortaya çıkar. İşte size her şeyin bilimini ifade eden o büyük tablo! İşte, doğanın bilincinin-biliminin anahtarı!..

Örneğin “siz”, şu an bu satırları okurken, benimle ilişki içine girmiş, bu ilişkiyi temsil eden bir A-B sisteminin içinde bana göre izafi bir varlığa sahip olmuş oluyorsunuz. Neden mi izafi diyorum, çünkü şu an sizin varlığınızı temsil eden beyninizdeki nöronal-elektriksel model -nefs, benlik “self”- bu etkileşime göre şekilleniyor da ondan; yani, etkileştiğiniz her şeyden bağımsız bir varlık olarak “siz” diye bir şey yoktur ortada; her an, etkileştiğiniz -ilişki halinde olduğunuz- nesneye göre şekillenen-gerçekleşen bir varlıksınız “siz”! Yani, “siz” -bütün diğer nesnelere de-

her an yeniden yaratırken yaratılarak varolmaktasınız. Her anın içinde hiç değişmeden varolan tek şey değişimin kendisidir!..²

Yukardaki tanımdan da anlaşılacağı gibi, Sistem Teorisi-Bilimi daha çok evrensel oluşumun yapısal yanıyla ilgilenirken, onu hayata bağlayan, ona ruh veren de Enformasyon İşleme Teorisi-Bilimi oluyor. Aslında bu iki teori-bilim birbirini tamamlamaktadır. Çünkü, sistem gerçekliği, dışardan gelen madde-enerjiyi-enformasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek bir çıktı-ürün oluşturan, bununla da dışarıyı etkileyen interaktif bir oluşumdur...

Bu anlamda, HERŞEYİN TEORİSİ, Sistem Teorisi'nin ve Enformasyon İşleme Teorisi'nin birlikte oluşturdukları en üst bir teorik çerçeve olarak ortaya çıkıyor. Fizik, kimya, biyoloji, astronomi, toplum bilimi de dahil olmak üzere bütün bilimler, her biri kendi alanında, sistem gerçekliğini kendine özgü biçimleriyle kavrayıp, bu zemin üzerinde enformasyon işleme mekanizmasının nasıl çalıştığını açıklamaya çalışırlar. Kuantum Teorisi'nden, Elektromagnetizme, Evrim Teorisi'nden, Genel ve Özel İzafiyet Teorilerine kadar, hatta ve hatta, klasik fiziğe-Newton'un Hareket Yasaları'na kadar bütün bilimsel çalışmaların hepsini kucaklayan evrensel oluşum yasasıdır Herşeyin Teorisi"...

SİSTEM ÖRGÜTLÜ BİR BÜTÜNDÜR...

"Herşeyin Teorisi"nden devam ediyoruz:

"Bir sistemin daha küçük alt kısımlara bölünemeyen temel birimleri olan elementleri bir araya geliyorlar, parça, ya da organ adını verdiğimiz alt grupları oluşturuyorlar. Bu alt grupların birlikteliği de bir bütün olarak sistem gerçekliğini oluşturuyor..."

Ama, bu bir "örgüt" tanımı değil midir! Elbette ki bir örgüt tanımıdır! Çünkü, bizim "sistem gerçekliği" diye tanımlamaya çalıştığımız şey bir örgüttür!..

Peki örgüt nedir o zaman? Ve neden örgüt?..

Her sistem (her örgüt), çevreden-dışardan gelen madde-enerjiyi-enformasyonu değerlendirerek işleyebilmek için gerekli olan parçaların toplamı olan bir bütündür. Ve bu işlevini yerine getirirken, getirebildiği sürece var olur. Çünkü, var olmak demek, çevreye uyum sağlayabilmek için, çevreden gelen etkileri kendi içinde değerlendirip işleyerek ona karşı bir cevap oluşturabilmek demektir. Madde-enerjinin-enformasyonun her özgül var oluş biçimi (yani her sistem), dışardan gelen etkilere karşı bir tepki, bir cevap (tepki ve cevap -"çıkıtı"- her zaman aynı şey değildir. "Tepki" reaksiyon anlamına gelirken "cevap" etkileşimin sonucu olarak ortaya çıkan ürün anlamına da gelir!) oluşturabilmek için gerekli olan örgütlenmeden ibarettir. Örgütlü olarak var olmanın gerekçesi, varlığını sürdürebilmek için gerekli olan tepkiyi-cevabı ancak bir örgüt olarak gerçekleştirebilmenin mümkün olmasıdır. Çünkü, çevrenin etkilerini değerlendirerek bunlara karşı bir reaksiyon -bir cevap- oluşturabilmek için gerekli olan bilgiye ancak bir örgüt sahip olabilir. Bilgi, her durumda, bir örgütün parçaları-elementleri-üyeleri arasındaki ilişkilerle temsil edilerek kayıt altında tutulur (store, speichern).

Bütünü oluşturan her alt grup, yani parça, sistemin dışardan gelen madde-enerjiyi-enformasyonu kendi içindeki bilgiyi kullanarak işleme sürecinde belirli bir işte uzmanlaşmış bir organıdır. Ki bunlar da kendi içlerinde, belirli bir görevi yerine getirmekle uzmanlaşmış elementlerden oluşurlar. Bir organın çıktısı, bütün bu elementlerin örgütlü kolektif faaliyetlerinin sonucu olurken, organların (parçaların)

² Tabi, doğduğunuz andan itibaren "süperpozisyon" yaparak bir katalog gibi kayıt altında tutulan bu "ben"ler duygusal olarak "kendi" varlığınızı "hissettiğiniz" zaman "sizde" sanki "sizin" "kendinde şey objektif mutlak bir gerçeklik" olduğunuz intibainı -duygusal bilincini- oluşturur!..

kollektif faaliyetleri de sistemin bütününün çıktısını oluşturur. Örgüt içinde örgüt yani! İşte evrensel var oluşun sırrı budur!

Örneğin, organizma örgütlü bir sistemdir. Organlarımız bu sistemin madde-enerji-enformasyon işleme sürecinde uzmanlaşmış alt uzmanlık grupları iken, hücrelerimiz de, hem organizmamızın temel yapı taşlarıdır, hem de aynı zamanda, içinde buldukları organa göre, her biri belirli “gen açılım faaliyetine” sahip olan uzmanlaşmış unsurlardır. Organizmanın temel yapı taşları olarak hepsi de aynı DNA yapısına sahiptirler. Ama her birinin, içinde buldukları organa ve faaliyete göre “gen açılım örnekleri” farklıdır (“gen expression pattern”).

Başka bir örnek de toplumdur. Toplamlar da organizma gibi örgütlü bir bütündür-sistemdir. Bu bütünün, örgütün parçalarını ise, toplumsal sınıflar-kurumlar-örgütler oluştururlar. Sistemin elementleri de insanlardır. “Her insan, içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür” derken anlatılmak istenilen şey, tek tek insanların yaşam bilgilerinin, kollektif hafızada yer alan sistemin bütününe ait bilgilerin (ki bunlara, toplumsal sistemin DNA’ları olarak kültür diyoruz) bir parçası olduğunun altını çizmektir. İnsanlar, toplumda içinde buldukları yere göre, bu hazineden-bilgilerden bir kısmını kullanarak kendi kişiliklerini oluştururlar. Aynen, bir hücrenin organizma içindeki yerine göre, belirli bir “gen açılım örneğine” sahip olabilmesi gibi...

SİSTEM, MADDELEŞMİŞ BİLGİDİR... BİLGİNİN KORUNUMU YASASI...

Öte yandan, bir örgütün-bir sistemin-oluşabilmesi için en azından iki elemente-kişiyeye! ihtiyaç vardır (A ve B gibi). Tek kişilik örgüt-sistem olmaz! Neden mi olmaz?...

Önce, iki kişi neden bir araya geliyor onu görelim³: Evet, neden bir araya gelir iki kişi? Ortak bir amacı gerçekleştirmek için mi? O halde, ortak bir amacı gerçekleştirmek için görev bölümü yapmaya dayanıyor işin özü. Görev bölümü ise, bir işin nasıl yapılacağına belirlenmesi ve sonra da bunun hayata geçirilmesinden ibarettir.

İşte size varoluşun sırrı! Bu kadar basit!..

Adına ister “örgüt”, ister “sistem” deyin, bütün varlıklar kendi içlerinde, son tahlilde, belirli bir fonksiyonun (varoluş fonksiyonunun) yerine getirilebilmesi için yapılan bir görev bölümünden ibarettir! Her durumda esas olan, madde-enerji-enformasyon şeklinde dışardan-çevreden gelen bir etkiye karşı cevap oluşturabilmek olduğundan (bu, ya o an sahip olunan dengenin -varoluş halinin- korunmasına yönelik olur, ya da, bir üst denge durumuna çıkarak çevreyle ilişkilerde yeni bir denge halinin oluşturulmasına...) önce, dışardan gelen etki değerlendirilerek ona karşı verilecek cevabın bir modeli oluşturulur, sonra da, hazırlanan bu model gerekli davranış biçimleri şeklinde hayata geçirilir. Varoluşun amacı budur, bu fonksiyonun yerine getirilebilmesidir; görev bölümü denilen şey de zaten bunun için yapılır. Bütün diğer canlıların “yaşamı devam ettirebilme mücadelelerinin” esası da budur. Yani, varoluş fonksiyonunu yerine getirebilmek için yapılan bir görev bölümüne dayanmaktadır her şey. Bu iş yapılırken de varolunmuş olunuyor zaten...

³Bir insan, kendi içinde, milyarlarca elementten (üyeler) oluşan bir örgüttür; ama dış dünyanın karşısında o tek başına hiçbir şey ifade etmez (yani böyle-“kendinde şey” bir varlık söz konusu değildir). O, yani “insan”, ancak, diğer insanlarla, ya da çevreyle ilişkilerine bağlı olarak oluşan belirli ilişkilerin-örgütlerin içinde, onların üyesi olarak izafi bir varlığa sahip olabilir. Aynı şey bütün diğer varlıklar için de geçerlidir. Bu evrende, “tek başına”, varlığı kendinden olan-“kendinde şey-mutlak gerçeklikler”- varlıklar yoktur. Her şey, başka şeylerle ilişkileri içinde, bu ilişkiler içinde kazandığı izafi varlığıyla bir şeydir. Her şey, yaratırken yaratılarak varolur-bir şey olur...

Peki, neden en az iki elemente ihtiyaç duyuluyor bunun için, neden tek kişilik örgüt-sistem olmuyor, neden “kendinde şey varlıklar” -“mutlak gerçeklikler”- yoktur bu evrende?..

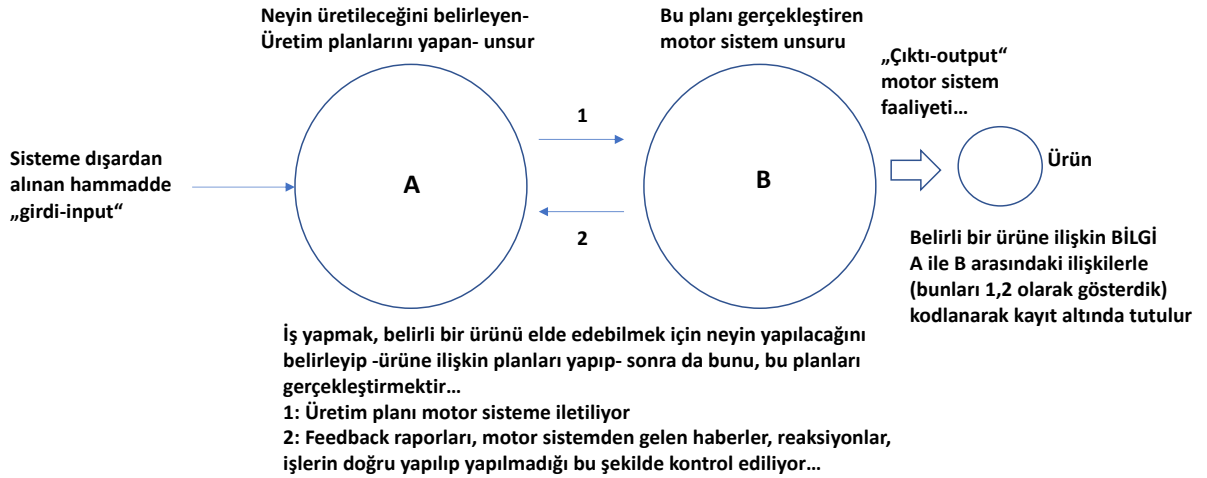
1-Çevreden gelen etkileri-enformasyonları değerlendirerek bunlara cevap verebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır.

2-Bilgiye sahip olabilmek -kendi içinde belirli bir bilgiyi kayıt altında tutabilmek- için ise bir ilişki zemininde varolmak gerekir. Çünkü bilgi, ancak bir ilişkiyle temsil olunarak kayıt altında tutulabilir. İlişki olmadan bilgi de olmaz. En basit ilişki ise, ne türden olursa olsun, iki element-kişi arasındaki bağıdır. Şöyle ifade edelim:

SİSTEM=A+B (aradaki o “+” işaretidir ki, A ile B arasındaki ilişkileri-bağı ve bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden odur)

Yani, her durumda, bir A ile bir B’yi, bir biçimde birbirine bağlayan -bu iki unsuru birbiriyle ilişki haline getiren- şeydir bilgi. Ortaya çıkan sonuca da bir sistem, ya da örgüt diyoruz biz. Çünkü, bir sistem-örgüt olarak varolan her şey belirli bir bilgiyi temsil eden bir yapıdır...

Biraz açalım ve bir örnek verelim: Aşağıdaki şekil, belirli bilgilere sahip bir sistemin yeni bilgileri nasıl ürettiğini gösteriyor.⁴

Her durumda, çevrenin etkisine karşı belirli bir cevap oluşturabilmek (yani varolabilmek) için önce bu etkinin-mesajın ne olduğunun anlaşılması gerekir. Çünkü, ne anlama geldiğini bilemediğiniz bir etkiye-mesaja karşı tepki-cevap da oluşturamazsınız. Bu ise, belirli bir bilgiyi gerektirir... Eğer Almanca yazılmış bir mektup aldıysanız, bu mektubu okuyabilmeniz için Almanca bilginizin olması gerekir. Bu bir!

Ama bu yetmez! Herhangi bir mesajı alıp onun içeriğini öğrendikten sonra, onu değerlendirerek ona karşı bir cevap oluşturulabilmeniz de gerekir. Mevcut denge halini -yani kendi varlığını- devam ettirebilmenin başka yolu yoktur. Fakat, bu da gene belirli bir bilgiyi zorunlu kılar. Dış dünyadan gelen mesajın içeriğini değerlendirerek ona karşı cevap oluşturabilmek için, bu konuda, ya da buna benzer konularda, daha önceden bir ön bilgiye

⁴ İşin özü bütün sistemlerde aynıdır. Yani her durumda, bir sistem-bir ilişki-bir örgüt- ve bu ilişkiyle temsil olunan bir bilgi vardır ortada. Çevreden gelen enformasyonlar bu bilgiyle değerlendirilirler. Bu değerlendirmenin sonuçları da gerekli davranış biçimleri olarak ortaya çıkarlar. Sistem bu şekilde çevreyi etkiler.

sahip olmak gerekir. Karşıdan gelen bir hayvanın tehlikeli olabileceği değerlendirmesini yapabilmek için, daha önceden bu hayvana ilişkin (dispozisyonel de olsa) bir ön bilgiye ihtiyaç vardır. Ne olduğunu bilmediğiniz bir şeye karşı belirli bir davranış biçimi geliştirmeniz mümkün değildir. En basit bir “refleks agent” bile nasıl reaksiyon göstereceğine ilişkin dispozisyonel olarak belirli bir bilgiye sahiptir⁵... **Bu nedenle, varolabilmek için, mutlaka, kendi içinde belirli bir bilgiyi kayıt altında tutan bir örgüt-bir sistem olmak gerekir. Dışardan gelen enformasyonların nasıl değerlendirileceğine, bunların nasıl işleneceğine dair bir ön bilgiye (bilgi temeline) sahip olmadan varolmak düşünülemez. “Öğrenmek” vs. bunlar daha sonraki iştir. Hiç ön bilgi olmadan öğrenmek de olmaz⁶.**

O halde varolmak, bir ön bilgiye sahip olarak doğmak demektir! Daha başka bir deyişle, varolmak demek, belirli bir bilginin kendine özgü bir madde-enerji yoğunluğu (yapı) olarak gerçekleşmesi demektir. Bunu, her yapı, belirli bir bilginin kendine özgü bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde gerçekleşmesidir diyerek de ifade edebiliriz.

Evet, bilgi yapıyla gerçekleşir ve daima yapıyı oluşturan unsurlar-elementler arasındaki ilişkilerle kodlanarak kayıt altında tutulur.⁷ Yapı, belirli bir bilginin bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde kodlanarak gerçekleşme biçimi iken, bu kodlama işlemi de yapıyı oluşturan elementleri bir arada tutan ilişkilerle oluyor. Buradan, bir A-B sistemi olarak gerçekleşen herhangi bir nesnenin-varlığın, A ile B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan belirli bir bilginin bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde ortaya çıkış-varoluş biçimi olduğu sonucu çıkar.

Bütün bunları bir örnekle daha anlaşılır hale getirmeye çalışalım: Beynimizde bir trilyon (10^{12}) civarında nöron var. İki nöron arasında belirli bir bilgiye ilişkin enformasyonu temsilen oluşan bağlantıya ise “sinaps” deniyor (her bağlantı-sinaps, özel olarak üretilen proteinler tarafından oluşturulan bir yapıdır). Her nöronun başka bir nöronla 1.000-10.000 arası sinaptik bağlantıya sahip olduğunu da düşünürseniz, beyin denilen enformasyon-bilgi deposunun nasıl bir yapı olduğu daha iyi anlaşılır.

Şimdi, belirli bir anda, organizmaya ait bilgileri temsil eden beyin ile -bu yapısıyla onu A olarak ifade edersek- dış dünyada -çevrede- yer alan herhangi bir B nesnesi arasındaki ilişkinin ne anlama geldiğini görelim:

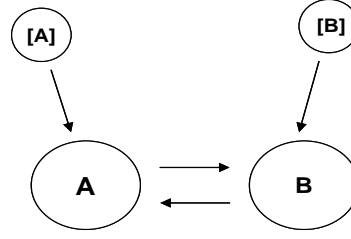
B nesnesiyle ilişki başlamadan önce, A ve B birbirleri için potansiyel gerçekliklerdir. Yani öyle, ilişki öncesinde, A ve B diye birbirlerinden bağımsız olarak varolan “objektif mutlak” gerçeklikler yoktur!⁸ Bu haliyle A (B ye göre) $10^{12} \times 10^3 = 10^{15}$ bilgiyi-enformasyonu temsil eden potansiyel bir yapıdan-gerçeklikten başka bir şey değildir.

⁵ Dispozisyonel olarak sahip olunan bilgi, varoluşun zemini olan yapıdan dolayı otomatik olarak sahip olunan gizli, saklı bilgidir. Örneğin, bir sandalyede otururken bir çekiçle dizinizin altına hafifçe vurulursa hemen ayağınız yukarı doğru kalkar. Bu bir refleksdir. Bu reaksiyonun gerçekleşmesi için gerekli olan bilgi ise mevcut yapının içinde onunla birlikte kayıt altındadır. Böyle bir şeyi sonradan öğrenmenize gerek yoktur! Aynen, bir elektrik süpürgesinin, düğmesine basınca belirli bir fonksiyonu yerine getirmesi gibi! Burada da gene, mevcut yapı belirli bir bilgiyi temsil etmektedir...

⁶ M. Aktolga, “Öğrenmek Nedir, Neden öğreniyoruz, Nasıl Öğreniyoruz, Nasıl Bir Eğitim Sistemine İhtiyacımız Var” Alter Yayıncılık... <http://www.aktolga.de/z5.pdf>

⁷ Bir binayı düşününüz, burada da böyle değil midir?.. Mevcut yapı -bina- mimarın çizdiği plandan, mühendisin sahip olduğu bilgilere, hatta, işçilerin mesleki bilgilerine kadar, inşaat faaliyeti boyunca sahip olunan bütün bilgilerin hayata geçmiş halini temsil eden bir ürün değil midir...

⁸ Mekanik-makroskobik dünyanın günlük yaşamda işimize yarayan kabullerini şu an bir yana bırakıyoruz...

A 'nın bu potansiyel varoluş halini [A] olarak gösteriyoruz. Aynı anda B de A için [B] olarak ifade edebileceğimiz başka bir potansiyel gerçekliktir (diyelim ki potansiyel olarak varolan bir elmadır)! Bu durumda, [A] ile [B] ilişki içine girdikleri an, A 'nın içinde B 'ye (yani elmaya) ilişkin bilgileri-enformasyonları temsil eden sinapslar hemen aktif hale gelirler ve A, o andan itibaren A'nın içinde aktif hale gelen bilgilerin -sinapsların- temsil ettikleri bir yapı -izafi objektif gerçeklik- haline gelir. **Buradan, organizmanın, her anın içinde, başka bir nesneyle gerçekleşen ilişkiye göre yeniden varolduğu sonucu çıkar. Her anın içindeki izafi objektif gerçeklik olarak organizma çevreden gelen bir etkiye karşılık olarak beyinde aktif halde bulunan sinapsların temsil ettiği bir yapıdan başka bir şey değildir.**

Çevreden gelen etkiyi Ç_i , organizmayı da O_i olarak gösterirsek, O_i o anın içindeki bütün varoluş fonksiyonlarıyla (kalp atışlarından, mide faaliyetine, bütün diğer organların faaliyetlerine kadar) A'nın içinde aktif halde bulunan sinapslarca temsil edilen bir yapıdır.

Başka bir örnek olarak da, bir protonla bir elektron arasındaki ilişkiyle oluşan bir hidrojen atomunu düşünelim...

Burada da gene aynıdır. Sistemin -hidrojen atomunun- kendi içinde sahip olduğu bilgiyi kayıt altında tutan burada da gene aradaki ilişkidir (bu kez bu ilişki elektriksel-magnetik bir ilişkidir). E elektronu, P de protonu temsil ediyorsa, $H=E+P$ bu atomun belirli bir kuantum seviyesinde iken zamana bağlı olmayan potansiyel varlığına -gerçekliğine- ilişkin temel hareket denklemdir. E ve P ile temsil edilen iki madde-enerji alanının -iki uzayın- içiçe geçmesiyle (+ bu ilişkiyi sembolize etmektedir) oluşan bir potansiyel "varlıktır"-sistemdir bu. Ne zaman ki bu sisteme dışardan bir etkide bulunulur (örneğin bir foton gelir ve onu etkiler), işte o an, aynen bir refleks agent gibi, sistem gelen fotonun madde-enerji-enformasyon muhtevasını değerlendirerek ona karşı bir cevap oluşturmaya çalışırken izafi objektif bir gerçeklik haline gelir! E ve P de gene bu sürecin içinde izafi objektif birer gerçeklik şeklinde ortaya çıkarlar (dışardan gelen etkinin kaynağına ve birbirlerine göre izafi objektif bir varlığa sahip olurlar). Sonra, yeni bir denge kurulduğu zaman her şey gene eski potansiyel gerçeklik dünyasına dönecektir⁹. **Bu nedenle, belirli bir anda "objektif bir gerçeklik" olarak varolan bir elektron, o anın içindeki ilişkiye-etkileşmeye göre dalga denkleminin (etkileşme öncesinde elektronun potansiyel gerçekliğini temsil eden E'nin) içinde dispozyonel olarak mevcut olan varoluş hallerinden -değerlerinden- bazılarının etkileşmeyle birlikte izafi objektif gerçeklik bir ürün şeklinde ortaya çıkmasıyla oluşan bir varlıktır.**

Kuantum fiziğinin o meşhur denkleminde dile getirilmeye çalışılan "gerçeklik" de bu değil midir? "Bilmek ölçmekle gerçekleşir, ölçmek ise etkileşmektir; ama etkileşince de değiştirdiğiniz için, ölçerek bildiğiniz nesnelere, ölçme işlemi esnasında etkileşerek yarattığınız izafi objektif gerçeklik nesnelere". Öyle, ölçme işleminden önce de varolan "kendinde şey" "objektif mutlak gerçeklik nesnelere" diye bir şey söz konusu değildir!..

Bilginin Korunumu Yasası:

Her durumda, madde-enerjinin her yoğunlaşma biçimi, belirli bir bilgiyi (buna "bilgi temeli" deniyor) temsil eden bir yapı olarak ortaya çıkıyor. Daha başka bir deyişle, madde-enerjinin yoğunlaşması dediğimiz olay, belirli bir bilginin temsil edilmesi olayıdır. İşte bu anlamdadır ki, bilgiyle madde-enerji bir bütündür. Belirli bir madde-

⁹ Bu konuyu bütün ayrıntılarıyla "Herşeyin Teorisi"nde ele almıştık... <http://www.aktolga.de/z6.pdf>

enerjiyle temsil edilmeyen bir bilgi olamayacağı gibi, belirli bir bilgiyi temsil etmeyen - kodlamayan- bir madde-enerji de olamaz. Nasıl ki, madde-enerji devamlı şekil değiştirerek var oluyorsa, bilgi de aynıdır. Bu nedenle, madde-enerji gibi, hiçbir bilgi de mutlak anlamda yok olmaz ve yoktan varolmaz. Buna da bilginin korunumu yasası diyoruz. (“Herşeyin Teorisi”...)

HER SİSTEMİN BİR MERKEZİ VARDIR...

Geldik şimdi konumuz açısından meselenin can alıcı noktasına!.. Yukardaki tabloya ilave etmemiz gereken çok önemli bir nokta daha kaldı:

Evet, her A-B sisteminde, sisteme “dışardan” gelen madde-enerjinin-enformasyonun işlenmesi A ve B’nin kollektif çabalarının sonucu olur. Ama, bu süreci sistemin dışından izleyen birisi olayı böyle değerlendirmez! Çünkü, A-B sisteminin içinde olup bitenler onun sorunu değildir. Onun için önemli olan ortaya çıkan sonuçtur. O, bu sonuca bakarak, bunu, A-B ‘nin dışardan gelen bir etkiye cevap verirken, sistem merkezindeki varlığıyla tek bir vücut olarak gerçekleşmesi olayı olarak değerlendirir. Yani, bir A-B sistemi, kendi içinde olup bitenlerin ötesinde, dışarıya karşı, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla tek bir vücut olarak temsil olunur-gerçekleşir. Evet, onun bu “varlığı”, dışardan gelen etkinin-mesajın sistemin içinde işlenmesi sonucunda oluşmaktadır; ama, sistemin içindeki üretim süreci tamamlanıpta ürün-output olduğu an, bu, A-B ‘nin bir dış etkiye karşı tek bir vücut olarak gerçekleştirdiği cevap olarak bilinir.

Her durumda, bir A-B sistemiyle, bizim “dış unsur” olarak ifade ettiğimiz çevre arasında böyle bir ilişkinin mevcut olacağını da dikkate alırsak, ortaya çıkan sonucu şöyle ifade edebiliriz: Her şey, kendi içinde bir A-B sistemi iken, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla, başka bir A-B sisteminin içinde de var olur, gerçekleşir. Bir A-B sistemi için “dış unsur” olan “çevre” olan şey, aynı anda, A-B ‘nin sistem merkezindeki varlığıyla içinde yer aldığı başka bir A-B sisteminde A, ya da B dir...

“Sistem merkezi” deyip duruyoruz, peki, bir sistemin içinde, o “sistemin merkezini” temsil eden bir “sıfır noktası”-instanz var mıdır gerçekten?..

Cevap, “hayır yoktur” olacaktır! Evet, her sistem, sistem merkezindeki “sıfır noktasında” temsil edilir, ama, böyle bir “noktaya” varlık izafe etmek, sifıra uzay-zaman içinde maddi bir varlık izafe etmek demektir ki, bu da saçmadır! Sıfır “yokluğu” temsil eder. Bu nedenle, “olmayan bir şeyin” uzayda maddi bir “noktayla” temsili de mümkün değildir! Ama gene de biz deriz ki, “her sistem, sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur”! Böyle deriz, çünkü ona - sıfır noktasına- izafe ettiğimiz bu “varlık”, aynı zamanda, bütün sistemlerin-varlıkların mutlak gerçeklikler olarak varolmadıklarını, şeylerin, “kendi varlıklarında yok olan” izafi gerçeklikler olduğunu da ifade eder!¹⁰

Bu o kadar önemli bir sonuçtur ki, bunu kavramadan, yani sıfırın bu sanal, potansiyel gerçekliğini -fonksiyonunu- kavramadan başka hiçbir şeyi -DEVLET olayını da!- kavramak mümkün değildir!

Biraz açalım:

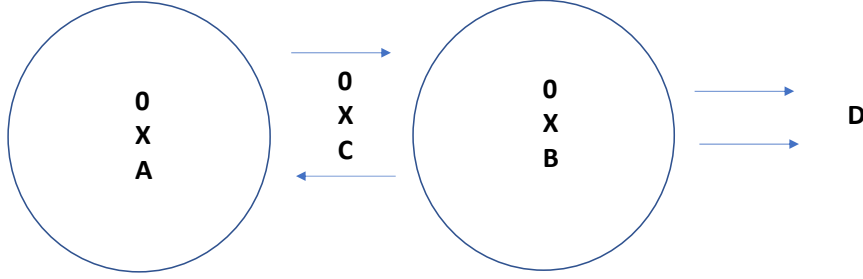
Güneş sistemi gibi astronomik bir sistem söz konusu olunca, “sistem merkezi”nin ne anlama geldiğini fizik kitaplarından biliyoruz. “Kütle merkezi” deniyor buna. Ne demektir bu şimdi? Dünyanın merkezinde böyle bir “merkezi” (“kütle çekim merkezini”) temsil eden bir sıfır noktası mı vardır? Tabii ki hayır! Ama gene de biz -mekanik dünyanın bir gerçekliği olarak- belirli bir

¹⁰ “Bir Ben vardır bende, benim içimde” diyen Yunus Emre’nin kulakları çınlasın!..

“kütle çekim merkezinden” bahsederiz!¹¹ Çünkü, elinizden bıraktığınız kalem yerin merkezine doğru düşmektedir! Ama bu, “yerin merkezinde”, her şeyi kendisine doğru çeken “sıfır noktası” adlı bir sihirbazın bulunduğu anlamına gelmez!..

Sistem merkezi kavramı, her durumda, söz konusu sistemin niteliğine göre, buna uygun bir şekilde yeniden tanımlanmalıdır. Örneğin, bir sistem olarak organizmanın sistem merkeziyle, toplumun sistem merkezinin ne anlama geldiği, her özgül durumda, madde-enerjinin o anki yoğunlaşma biçimine ait bilgiyle ve dille tanımlanmalıdır. Ama gene de, bu konuda, bütün sistemler için geçerli olabilecek bazı açıklamalar yapmak mümkündür. Şöyle ki:

Varolmak, “dışardan” gelen etkilere karşı reaksiyon gösterebilmekle başlar, bu yüzden de daima, çevreyle etkileşme süreci içinde -esnasında- bir anlama sahip olur demiştik. Bu nedenle, herhangi bir A-B sisteminin içindeki unsurlar olarak A ve B açısından, sistem merkezini temsil eden bir (x) noktasının hiçbir maddi varlığı söz konusu olamaz. A-B ’nin sistem merkezini temsil eden (x) noktası, ancak bir dış unsurla (D) etkileşme esnasında izafi-maddi bir gerçeklik olarak ortaya çıkar (C). İsterseniz biraz daha açalım:

A ve B birer sistem olarak kendi içlerinde sistem merkezindeki bir sıfır noktasında (x) temsil olunurlar. Ama onlar aynı zamanda karşılıklı ilişki, etkileşme sürecinde birbirlerini YARATIRKEN YARATILARAK bu sıfır noktasında birbirlerine GÖRE A ve B olarak da gerçekleşirler. Aynı durum bir dış unsurla (D) etkileşme sürecinde yaratırken yaratılan C için de geçerlidir.

A-B sistemine dışardan bir etki-enformasyon geldiği zaman ne oluyordu? Bu etki-enformasyon önce sistemin içindeki bilgiyle değerlendirilerek (bu bilgi A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgidir) bir cevap-reaksiyon modeli-oluşturuluyor, sonra da hazırlanan bu reaksiyon modeli gerçekleştiriliyordu. Burada olay çok açıktır! Bu durumda, sistemin içinde A ve B açısından yapılması gereken iki esas görev -iki fonksiyon- vardır. Bunlardan birincisi, gelen etkiye karşı verilecek cevabın hazırlanması, ikincisi de bunun gerçekleştirilmesidir. Bunun dışında, sistemin içinde yapılan başka bir iş -varoluş fonksiyonu-yoktur. Bu görev bölüşümü ortamında A ve B açısından “varolmak” da zaten bu iki fonksiyondan birini gerçekleştirirken anlam kazanıyor. Yani, sürece A ve B açısından bakınca, sistemin içinde “sistem merkezi” diye üçüncü bir işlevsel “noktaya” yer yoktur!..

Ama aynı anda, A-B sisteminin dışında bulunan bir D açısından durum farklıdır. Bu durumda D, ya A-B ’yi etkileyendir, ya da A-B tarafından etkilenen. Evet, A-B sisteminin varolabilmesi, A ve B ’nin yukarıda ifade edilen fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için onun bir dış unsur (D) tarafından etkilenmesi gerekir. Ama bu yetmez! Onun da aynı zamanda bu etkiye karşı bir reaksiyon hazırlayarak cevap verebilmesi gerekir. Ancak bu durumdadır ki, A-B ’den gelen etki A-B ’nin sistem merkezinde temsil olunan varlığına ilişkin (C) bir mesaj özelliğine

¹¹ Buradaki “kütle çekim merkezi” kavramı bana değil fizik kitaplarına aittir!! Çünkü, aslında öyle “çekim” diye bir şey yoktur! Yere doğru düşen bir nesne o an gidecek başka yeri olmadığı için bu hareketi yapmaktadır; yani o yerküre tarafından çekildiği için değil, önündeki uzay yolu böyle olduğu için yere doğru serbest düşme hareketi yapmaktadır!..

sahip olacaktır. D için bu mesajın nasıl hazırlandığı önemli değildir. A, mesajın -reaksiyon modelinin- nasıl olacağını hazırlamış da, B de bunu gerçekleştirmiş, bu değildir D için önemli olan. Onun için önemli olan, bu cevabın -reaksiyonun- A ve B tarafından birlikte, A-B adına hazırlanmış olmasıdır. Onun açısından A ve B 'nin fonksiyonları A+B olarak bütünleşerek -"süperpozisyon yaparak"- C'den gelen tek bir mesaj-etken haline gelir.

İşte tam bu anda, D açısından, A-B 'den gelen etkinin -mesajın- A-B içindeki temsil edildiği izafi "noktaya" A-B 'yi temsilen C diyoruz. Bu andan itibaren artık D ile A-B'nin temsil edildiği C arasında yeni bir sistem ilişkisi oluşmaktadır ve yukarda söylenenlerin hepsi bu yeni sistem için de geçerlidir...¹²

Bu kadar tekrar ve özetten sonra şimdi yavaş yavaş bıraktığımız yere -devlet nedir olayına- yaklaşıyoruz!..

HER DURUMDA, "SİSTEM MERKEZİ", SİSTEMİN İÇİNDEKİ "DOMİNANT" -BASKIN- UNSUR TARAFINDAN TEMSİL OLUNUR!..

Sistem gerçekliğinin kendi içinde örgütlü bir bütün olduğunu söylemiştik. Bu arada, "örgütlü olmaktan" ve "görev bölüşümünden" ne anlaşılması gerektiğinin de altını çizmiş bulunuyoruz. Şimdi, bu görev bölüşümü olayını biraz daha yakından ele alacağız.

Evet, bütün sistemler-örgütler "dışardan" gelen madde-enerjiyi-enformasyonu kendi içlerindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek ("processing") bir ürün-output-çıktı oluşturmaya çalışırken varoluyorlar, yani bir sistemin, ya da örgütün bütün fonksiyonlarının özü, sistemin içinde yapılan bütün işlerin esası bu... Önce, nasıl bir reaksiyon oluşturulacağı belirleniyor -bu konuda bir karar veriliyor- buna ilişkin bir model, bir plan oluşturuluyor, sonra da, motor sistem aracılığıyla bu planı -modeli- hayata geçirmek için çaba sarfediliyor...

Peki ama, sistemin içinde, "sen şu işi", "sen de bunu yap" diye görev dağıtan bir instanz -"merkez"- (bu anlamda bir orkestra şefi) olmadığına göre, nasıl gerçekleşiyor bu görev bölüşümü? Kimin hangi görevi yapacağı nasıl belirleniyor?..

Cevap çok basit, ama basit olduğu kadar da çarpıcı! Çünkü, görev bölüşümünü belirleyen, enformasyon işleme-varoluş mekanizmasının kendisidir! Bu ise, nedeni niçini olmayan bir süreçtir! Evrensel oluşumun-varoluşun doğal mekanizmasıdır!

Biraz açalım:

Enformasyonu alıyor musun? Evet! Niye alıyorsun olur mu!? Etkileşme olayıdır bu! Karşı taraf dışardan geliyor, seni etkiliyor! Sen de, o ilk adımda kendi varlığını korumak-onu yeniden üretebilmek için bu etkiyi değerlendirerek ona karşı bir reaksiyon oluşturmak zorunda kalıyorsun. Yani, "hayır bütün bunlar beni ilgilendirmez" diyerek dış dünyayla arana mutlak bir sınır çizemezsin! Çünkü, her türlü etkiye kapalı bir şekilde, bütün diğer varlıklardan "bağımsız" olarak mutlak anlamda varolan "kendinde şey" varlıklara yer yoktur bu evrende!..¹³

¹² Peki ya o "sıfırlar" onlara ne oldu!? "Öküz nerede, dağa kaçtı, dağ nerede yandı bitti kül oldu"!! Hani Yunus, "bir BEN vardır bende benden içeri" diyordu ya! Bu evrende varolan her şey bir sistem midir? Evet! Peki her sistem de sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil edilmiyor mu? Ona da evet!.. O halde "bu evrende sıfırdan başka hiçbir şey yoktur"! Yani "O"nun varlığı yokluğundadır!.. İşte size atalarımızdan bize miras kalan TASAVVUF düşünce sisteminin özü esası...

¹³ Bu konuyu -"açık sistem, kapalı sistem" konusunu- "Herşeyin Teorisinde" bütün ayrıntılarıyla ele almıştık...

Peki, nasıl yapacaksın bu işi, nasıl koruyacaksın içinde kendi varlığını da ürettiğin o denge durumunu? Ya da, bir üst denge durumuna nasıl ulaşacaksın? Bunun için neye ihtiyaç var? Bilgiye değil mi! Önce, dışardan gelen enformasyonun -etkinin- ne olup olmadığını anlayarak onu değerlendirmek için, sonra da, ona karşı bir eylem -reaksiyon, davranış- biçimi geliştirebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır. **İşte, bir sistemin içinde, sistemin içindeki bilgiyi kullanarak dışardan gelen enformasyonu değerlendirme işinde uzmanlaşan bir unsurun -instanzın- ortaya çıkmasına neden olan süreç budur. Sistemin içindeki ilişkilerle (toplum söz konusu olunca bu ilişkiler üretim ilişkileridir) kayıt altında tutulan bilgi, aslında sistemin bütününe ait olduğu halde, görevi gereği -yani varoluş fonksiyonu açısından- merkezde temsil edilen bütüne ait bu bilgiyi kullanarak sistem adına dışardan gelen enformasyonları değerlendirmek durumunda olan instanz-unsur, sistemin bütününe ait bilgiyi sürekli “tasarruf eder” konumunda olduğu için, onunla -bilgiyle- adeta özdeşleşir; sahip olduğu fonksiyon onu adeta “bir bilen” konumuna sokar; bu da ona sistemin içindeki bütün etkinliklerde sanki belirleyici -karar verici- durumunda olan oymuş gibi bir görüntü kazandırır. İşte, “dominant” (baskın, belirleyici) olmanın, “sistem merkezinin sistemin içindeki dominant-baskın unsur tarafından temsil edilip olmasının” anlamı budur...**

Bütün mesele, A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan sisteme ait bilginin kollektif karakteriyle (yani bütüne ait olmasıyla), görevi -varoluş fonksiyonu- gereği, bu bilgiye adeta tek başına tasarruf etmek durumunda olan “değerlendirici” unsurun kendine özgü fonksiyonu arasındaki “çelişkide” yatıyor. Ve öyle oluyor ki, kollektif bir ürün olan bilgiye görevi gereği bireysel olarak tasarruf etme konumu, sistemin içindeki bu “değerlendirici”-“planlayıcı” kutbu, tasarrufu altındaki bilgiden dolayı sanki sistem merkezini de o temsil ediyormuş konumuna sokuyor; ve bu da onu ilişkilerde “dominant” durumuna getiriyor!..

Getiriyor, çünkü ilişkinin karşı tarafında yer alan “motor sistem” unsurlarının fonksiyonu, sistem adına hazırlanmış olan reaksiyon modelinin uygulanmasından, hayata geçirilmesinden ibarettir. Bunun da gene ayrıca bir nedeni yoktur! Ya, dışardan gelen etkinin bozduğu dengeyi yeniden kurabilmek için, ya da, bir üst düzeyde yeni bir denge içinde varlığını devam ettirebilmek için gerekli reaksiyonu -davranış biçimlerini- göstermek zorundasın!.. Bu da senin varoluşunun bir sonucu-gereği. Bu işi yaparken de, sisteme özgü reaksiyonu gerçekleştiren unsur -motor güç- olarak gerçekleştiriyorsun... Olay bu kadar basittir...

Görüldüğü gibi, görev bölüşümünün altında yatan neden, enformasyon işleme mekanizmasının kendisi oluyor. Bütün sistemler, bu mekanizma işlerken (işlediği için) varolduğundan, tek bir hücrenin de, çok hücreli bir organizmanın da, bir toplumun da varoluş mekanizması aynıdır. Bütün sistemleri hareket ettiren ve sistemin içinde izafi bir varoluş diyalektiğine yol açan “çelişkinin” kaynağı budur: Sisteme -bütüne- ait bilgiye sistemin içindeki bir unsurun, görevi gereği de olsa, bireysel olarak tasarruf etme durumu, onu, sistem merkezini temsil eder konumuna sokarken, bu durum, sistemin içindeki çelişkinin ve bu çelişkiden kaynaklanan izafi varoluş hallerinin de (hatta, gelişmenin, ilerlemenin, bir durumdan bir başka duruma geçişin de) kaynağı olur.

Bir örnek olarak organizmayı düşünelim:

Organizmanın da bir A-B sistemi olduğunu, bir yanda “karar verici” konumunda olan beyin (A), diğer yanda da motor sistem unsurları olarak diğer organlardan (B) oluştuğunu söylemiştik. Bu neden böyledir peki? Beyinle diğer organlar arasında ne fark var ki, beyin de bir organ değil midir son tahlilde? Elbette öyledir; ama biz gene de, organizmayı, beyin ve diğer organlar arasındaki ilişkiden oluşan bir bütün olarak ele alırız. Çünkü beyin, sisteme-organizmaya ait olan bilgilerin kayıt altında tutulduğu yerdir-organdır. O, dışardan-çevreden gelen enformasyonları organizmaya ait olan bu bilgileri kullanarak değerlendirmekte ve buna bağlı olarak da organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmaktadır. Diğer organların

gerçekleştirdikleri faaliyetler hep beyin tarafından hazırlanan bu nöronal reaksiyon modelinden onların kendi paylarına düşen kısmın hayata geçirilmesinden ibarettir. Yani -her biri aynı zamanda otonom bir unsur olan- bütün diğer organların ne yapacaklarını sisteme ait bilgiyi kullanarak beyin belirliyor; diğer organlar sadece beyin hazırladığı davranış biçimlerini hayata geçiriyorlar. İşte, beyinin bilgiyi yönetme ve ona tasarruf etme konumuna bağlı olarak gerçekleşen bu belirleyici fonksiyonudur ki, ona, diğer organlarla olan ilişkilerde “dominant-baskın” bir özellik -bir ayrıcalık- kazandıran da budur. Öyle olur ki, biz onu, organizmanın merkezi varoluş instanzı olarak, benliğimizi temsil eden unsur olarak görürüz! Aslında, elimiz, ayağımız, midemiz ne ise beynimiz de bunlar gibi bir organdır tabi. Bütün organların hepsi aynı orkestranın, aynı müziği çalan enstrümanları gibidir pratikte. Ama, bal tutan parmağını yalar hesabı, bilgiye tasarruf etme durumu beyini (bize göre!!) “ayrıcalıklı” (!) bir konuma sokuyor! Beyindeki sinapslarda kayıt altında tutulan bilgiler bütün bir sisteme -organizmaya- ait oldukları halde, görevi gereği bu bilgilere tasarruf ederek dışardan gelen enformasyonları değerlendirmekle, bunlara karşı organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmakla meşgul olan beyin, bu fonksiyonundan dolayı bütün bir organizmayı -sistem merkezini- temsil eden “dominant” unsur olarak ortaya çıkıyor! “Dominant” diyoruz, çünkü, bütün diğer organların yaptığı, beyinde hazırlanan nöronal reaksiyon modellerini hayata geçirmekten ibarettir...

Diyeceksiniz ki, “diğer organlar olmadan beyin de olamaz, bu nedenle, dominantlık neresinde bunun!” Bakın bu doğrudur aslında! Doğrudur, çünkü doğada SINIFLI TOPLUM İNSANLARI olarak bizim anladığımız gibi bir “dominantlık” söz konusu değildir!! Bütün mesele, bilgiye tasarrufu ona “sahip olmak”, “egemen olmak” şeklinde anlayan bizim sınıflı toplum bilincimizle ilgilidir. Yoksa gerçekte -doğada- arada bir üstünlük hiyerarşisi yoktur, doğal bir görev bölüşümüdür varolan...

İşin bir de, “mevcut durumu” -denge halini korumaktan- muhafaza etmekten kaynaklanan yanı var tabi...

Evet, denge, son tahlilde, A ve B tarafından birlikte oluşturuluyor. Bu yüzden de, mevcut durumun muhafazasından son tahlilde her ikisi de sorumludur bunların. Ama, dışardan gelen enformasyonla-etkiyle birlikte dengenin bozulması söz konusu olduğu zaman, sistem bir yandan mevcut halini-dengeyi-korumaya çalışırken, diğer yandan da, (bazı durumlarda) gelen enformasyonun niteliğine göre, zorunlu olarak, bir durumdan bir başka duruma geçilmeye çalışılır. Öyle ki, birbiriyle çelişen bu iki süreç, sistemin içinde, mevcut durumu -denge halini- temsil eden A ile, bir başka duruma geçişe önyak olan B arasında bir “çelişkinin” ortaya çıkmasına neden olacaktır. Ama dikkat edilirse, bu “çelişki”, motor sistem unsuru olarak B ’nin, sadece kendi görevini yaparak sistem adına belirli bir reaksiyon modelini hayata geçirmesinden kaynaklanmıyor (bu nokta çok önemli!). Dışardan gelen hammadde mevcut durumun içinde, B ’nin ana rahminde şekillendiği için, B, kendisinden dolayı değil, ana rahminde taşıdığı ürüne-“yeniye” ilişkin potansiyelden dolayı yeni bir duruma geçişin temsilcisi konumuna da girer. Görevi mevcut durumu korumaktan ibaret olan A ile, kendi içinde bir başka duruma geçişe ilişkin potansiyeli de barındırmak olan B arasında ortaya çıkan çelişkinin kaynağı buradan gelir. Bütün bu söylenenleri hemen bir örnek üzerinde somutlaştıralım:

Tekrar bir sistem olarak toplumu ele alıyoruz!..

Toplumu bir sistem yapan ne idi? O toplumun neyi, nasıl ürettiği değil mi? Elbette!.. Peki, bir toplumda, üretim sürecine ve toplumsal yaşama ait bilgiler -yani toplumun bilgi temeli- nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır; insanlar arasında kurulan ilişkiler -üretim ilişkileri- değil midir bu bilgilerin kayıt altında tutulduğu yer? Evet!.. İşte bütün mesele burada yatıyor! Hangi toplum biçimi olursa olsun, o topluma ait temel yaşam bilgileri üretim ilişkileri tarafından temsil edilir. Bu nedenle, toplumsal üretim sürecinde bu ilişkileri, bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden, bu bilgileri kullanarak üretim sürecini planlayan, neyin nasıl üretileceğini belirleyen unsur -instanz- daima o toplumda toplumsal sistem merkezini de -bu noktada oluşan denge durumunu da- temsil ediyor olarak görünür. İşte, sisteme -bütün topluma- ait bilgilere toplumun içinde

bir kesimin bu şekilde tasarruf etme -sahip çıkma- fonksiyonudur ki, bütün sınıflı toplum biçimlerinde, toplumsal planda temel çelişkinin kaynağını oluşturan bu olur. Toplumsal-tarihsel evrim sürecinin diyalektiğini harekete geçiren çelişki de işte bu çelişkidir...

İçinde yaşadığımız kapitalist toplumu ele alalım: Burjuvaziyle işçi sınıfı -çalışanlar- arasındaki ilişkiden kaynaklanıyor mu bu sistem? Peki nedir bu ilişkinin adı, "kapitalist üretim ilişkisi" değil midir? Kapitalizme ait bilgiler de iki sınıf arasındaki bu ilişkilerle temsil edilmiyor mu? Kim temsil ediyor peki bu ilişkileri? Burjuvazi değil mi? Kapitalist üretim ilişkisi sermayeyle maddi bir gerçeklik haline gelmiyor mu; burjuvazi de, sermayeye-üretim araçlarına "sahip" olduğu için sistemin egemen-dominant unsuru değil mi? Burjuvazinin, mevcut durumu -sistemi- koruma, onu "muhafaza etme" görevi de buradan kaynaklanıyor mu?..

İlkel komünal toplumu ele alalım...

Sistemi bir arada tutan bilgi temeli nedir burada, "kan anayasasındaki" bilgiler değil midir bunlar? Peki nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır bu bilgiler? Komünal ilişkiler değil midir bu bilgilerin temsil edildiği yer?..

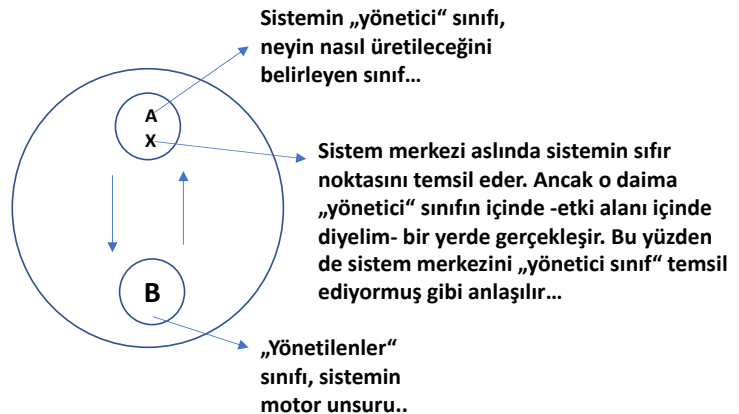
Gelelim "komün üyeleriyle" "komün şefi" arasındaki ilişkiye: Bu durumda komün şefi bütün komün üyelerince seçilmektedir ve son tahlilde onlarla eşit haklara sahiptir. Aradaki ilişki, bir anlamda aynen beyinle organlar arasındaki ilişkiye benzer, yani şefin diğer insanlardan hiçbir üstünlüğü yoktur... Ama ne olur, komün üyelerinin kendi aralarından seçtikleri -sistem merkezini temsil eden- bu instanz, bu göreve geldiği zaman, görevi gereği, komüne ait bilgi temeli olan "kan anayasasını" da temsil eden unsur haline gelir... İşte, dışardan, çevreden gelen enformasyonların-etkilerin değerlendirildiği sisteme ait bilgilere -"bilgi temeline"- tasarruf etme, bu bilgileri toplum adına kullanma durumudur ki, sınıflı topluma geçiş sürecine paralel olarak onu -komün şefini- zamanla dominant unsur -instanz- haline getiren de budur. Daha sonra bütün sınıflı toplumlarda, bir sistem olarak toplumsal varlığın-benliğin (self, selbst) temsil edildiği, sistemin merkezi varoluş instanzı olan örgütün -devletin- ortaya çıkış diyalektiğinin altında yatan da budur...

Şimdi geldi sıra devlet olayına!...

MARKSİST-LENİNİST DEVLET ANLAYIŞININ SİSTEM BİLİMİ AÇISINDAN ELEŞTİRİSİ..

Devleti "sınıflı bir toplumda sistemin merkezi varoluş instanzı" olarak tanımlamıştık. Peki bu durumda onu, basit bir şekilde -Marksist literatürde olduğu gibi- "hakim sınıfın bir örgütü -baskı aracı"- olarak ele alabilir miyiz?..

Bir sistem olarak toplum... sınıfsız toplum söz konusu olunca burada „yönetilenler“ ve „yönetenler“ diye adlandırılan sınıfların yerini „komün yönetimi“ ve „geri kalan komün halkı“ alır...

Yukardaki şekil olayı apaçık ortaya koyuyor aslında. Bütün mesele, “mutlak gerçeklik” anlayışıyla (“kendinde şey” olarak varolmayı temel alan anlayışla, Newtoncu materyalist dünya görüşüyle!) “varoluşun objektif izafi gerçekliği”, ve bu zeminde yükselen modern “sistem anlayışı” arasındaki farktan kaynaklanıyor... Zaten, devlet olayına girmeden önce “sistem bilimine” ilişkin bir parantez açmamızın nedeni de bu olmuştur...

Başına “diyalektik” kavramı da eklendiği halde, materyalist bir zeminden yola çıkan - birbirlerinin “zıttı” da olsalar “her biri kendinde şey, objektif mutlak gerçeklik olan nesnelere” anlayışından yola çıkan- Marksist-Leninist varoluş ve “sistem” anlayışının Newton Fizikinin -Klasik Bilim’in- “varoluş ve sistem” anlayışına dayandığını söylemiştik. Buna göre, bütün nesnelere, “önce”, “mutlak bir uzay-zamanın” içinde, “başka hiçbir nesneye, varlığa bağlı olmaksızın, kendinde şey” olarak varolan unsurlardır (aynen bir patates çuvalının içindeki patatesler gibi!.. Çuvalı “evren”, patatesleri de bunun içindeki “varlıklar” olarak düşünürseniz, klasik materyalist evren-varlık anlayışına ulaşırsınız!) Ancak daha sonradır ki, “kendinde şey” olarak varolan “mutlak gerçeklik” bu varlıklar kendi aralarında da etkileşmeye başlarlar...

Peki, “diyalektik materyalizmle” mekanik materyalizm arasında hiç mi fark yoktur?..

İşin özünde -yani varoluşun özüne ilişkin olarak- hiçbir fark yoktur!.. Bütün mesele, evrensel oluşumu ele alırken bakış açısını belirleyen koordinat sisteminin merkezinin durduğu yerle ilgilidir!..

Koordinat sisteminin merkezini işçi sınıfının üzerine koyan Marksist felsefe klasik materyalist zemine bir de “diyalektik” kavramını ekleyerek demek ister ki; evet şeyler - her şey- objektif mutlak gerçekliktir ama, onlar -“her biri “objektif mutlak gerçeklik olan nesnelere”- aynı zamanda, gene kendileri gibi “mutlak gerçeklik” konumunda olan “kendi zıtlarını yaratarak, onlarla birlikte varolurlar ve sonra da, yarattıkları bu zıtları tarafından altilerle ona dönüşürler”!.. “Doğada ve toplumda yer alan bütün süreçlerin özü esas budur” diye de ilave edilir tabii!.. “Diyalektik materyalizmin “zıtların birliği ve mücadelesi anlayışının -şeylerin kendi zıtlarına dönüşerek evrimi anlayışının- özü, esas budur!..

Bir örnek olarak kapitalist toplumu ele alırsak...

Diyalektik materyalist felsefeye göre, buradaki sınıflar da -burjuvazi ve işçi sınıfı- gene her biri, özünde bir diğerinden bağımsız olan “objektif-mutlak gerçeklikleri” temsil ederler. Evet, kendi zıttı olan işçi sınıfını yaratan burjuvazidir, ama buna rağmen bunların her ikisi de son tahlilde (ontolojik anlamda) “objektif gerçeklikler” olarak birbirlerinden bağımsız bir şekilde varolan-varolabilen unsurlardır... Yani, varlık bilimi açısından bunların varoluşları özünde karşılıklı ilişkiye bağımlı değildir, bu anlamda izafi gerçeklik değildir bunlar...

Böyle olunca tabi ne oluyor; örneğin kapitalist toplum burjuvazinin temsil ettiği “objektif mutlak gerçeklik” bir sistem olarak ele alınırken, işçi sınıfı da, bu sistemin içinde, “özünde ondan bağımsız bir şekilde onun zıttı” olarak varolan ve gelişen gene “objektif mutlak gerçeklik” olan başka bir sistemi -“sosyalist sistemi”- temsil etmiş oluyor!..

Bu durumda, sistemin -“kapitalist toplumun- bir bütün olarak merkezi varoluş instanzını” (yani onun kimliğini, benliğini) temsil eden örgüt olarak tanımladığımız DEVLET de tamamen sistemin hakim sınıfı olan “burjuvazinin örgütü” olarak anlam kazanıyor. Çünkü, bu durumda sistemin, “her biri diğerinden bağımsız kendinde şey” olan iki sınıfın toplamı olmanın ötesinde başka bir varlığı söz konusu değildir; devlet olayını tanımlarken artık onu, sistemin merkezini -sıfır noktasını- temsil eden instanz” diye tanımlamanın da bir anlamı kalmamıştır!.. Çünkü artık, tıpkı o patates çuvalının

içindeki patatesler gibi, her biri “kendinde şey” olarak varolan iki sınıf ve bunların temsil ettiği iki ayrı sistem vardır ortada!.. Devlet de, “egemen sınıfın temsilcisi olan örgüttür” o kadar!.. Burjuvaziyle özdeş olan kapitalist sistemi “burjuva-kapitalist devlet” temsil ederken, işçi sınıfıyla özdeş olan “sosyalist sistemi” de daha sonra onun yerini alacak olan “sosyalist devlet” temsil edecektir, olay bundan ibarettir!!

Peki burada kafa karışıklığına neden olan nokta nerede ve nasıl ortaya çıkıyor?

Marksist devlet anlayışını bir yana bırakıyoruz!.. Biz nasıl tanımlamıştık devleti; “devlet, sınıflı bir toplum söz konusu olduğu zaman, bir sistem olarak toplumsal varlığın merkezi varoluş instanzını temsil eden örgüttür”... Ama sonra, hemen buna ilave olarak da demiştik ki, “sisteme içerden bakınca sistemin içinde, öyle sıfır noktası diye varlığı kendinden menkul, uzay zaman içinde ayrıca temsil edilen bir nokta bulunmadığı için, bu merkez daima sistemin “yönetici” unsurunca, onun varoluş alanı içinde bir yerde temsil ediliyor görünür”!..

Denilebilir ki, “e, ne farkediyor, ha öyle demişsin ha böyle, pratikte farkedilen bir şey var mıdır”?..

Vardır, hem de çok!.. Yoksa bu kadar kafa patlatmak ne için sanıyorsunuz!! Aradaki fark pratikte kendini “devrim anlayışında” ortaya koyuyor!.. E, bu da az şey olmasa gerek, öyle değil m!..

EVET, O HALDE ŞİMDİ “PRATİĞE” BAKALIM!.. BATI’DA VE BİZDE DEVLET...

Toplumunu, “yönetenler” ve “yönetilenler”den oluşan bir sistem olarak tasavvur ettiğimiz zaman, ilk anda hemen klasik Batı toplumları geliyor gözümüzün önüne. Örneğin -batılı anlamda- kapitalist toplum. Ve hemen diyoruz ki, buradaki sınıflar burjuvazi ve işçi sınıfıdır... Bir de tabii, yukarıda açıklamaya çalıştığımız gibi, sistem merkezinde gerçekleşen -bizim devlet adını verdiğimiz- merkezi varoluş instanzını düşünüyoruz...

Bu şema, feodal toplumdan kapitalist topluma kadar bütün Batı toplumları için geçerlidir. Örneğin, feodal bir toplum, “feodaller” adı verilen “yönetenlerle”, “serfler”-köylüler adı verilen “yönetilenlerden” oluşurken, feodal sistemi temsil eden devlet de gene sistem merkezinde “oturan” bir kral tarafından temsil olunur...

Ama dikkat edin, bütün bu toplumların hepsi de, “barbarlığın yukarı aşamasından” itibaren bir şekilde toprağa yerleşip tarımsal faaliyette bulunarak üretim faaliyetine başlayan ve bu süreç içinde kendilerini üretirken aşağıdan yukarıya doğru devletleşerek sınıflı toplum haline gelmiş olan toplumlardır. Yani, bu toplumlarda “yönetenler” ve “yönetilenler” daima üretim faaliyeti içinde gerçekleşirler. Devlet de, “sistemin merkezi varoluş instanzı” olarak, aşağıdan yukarıya doğru gelişen bu süreci -üretim faaliyeti içinde gerçekleşen sistemi- temsil eden örgüt olarak ortaya çıkar...

Bizim gibi “barbarlığın orta aşamasında” iken “tarihsel devrim” diyalektiğinin yönlendirdiği bir fetih dinamiğiyle başka ülkeleri fethederek bu süreç içinde yukardan aşağıya doğru devletleşen toplumlarda ise sınıflar ve devlet üretim faaliyeti içinde ortaya çıkmazlar...

Bu durumda devlet, fethedilen toprakları-ülkeleri yönetebilmek zorunluluğu içinde yukardan aşağıya doğru askeri-idari bürokratik bir örgüt olarak oluşmakta, fetihlerde elde edilen “ganimetin” beşte birine sahip olan fatih yöneticinin (etrafındaki silahlı-silahsız kişilerle birlikte) temsil ettiği (toplanan vergilere, haraçlara, “ganimetlere” el koyan) silahlı bir örgüt olarak ortaya çıkmaktadır. Öyle ki, bu “yönetici” instanz, aşiretten çıkma sistemin yapısı ve dünya görüşü gereği, daha sonra, otomatikman, “sistem merkezindeki sıfır noktasında oturduğu kabul edilen Tanrı adına bütün mülkün

ve üretim araçlarının sahibi” durumunda olan bir instanz -“Sultan”- haline dönüşür. Dikkat edilirse, burada “yönetenler sınıfı”, feodaller ya da burjuvalar falan gibi öyle aşağıdan yukarıya doğru, üretim faaliyeti içinde, üretim araçlarıyla ilişkilerine bağlı olarak ortaya çıkmıyor! Burada, sürecin doğası gereği “Tanrı adına bütün mülkün sahibi durumunda olan” bir Devlet ve onu temsil eden “Sultan” ile, onun etrafında “Tanrıya ait olan” mülkiyete “tasarruf yetkisini” kullanan bir DEVLET SINIFI vardır...

Peki ne oluyor bu durumda? Batı toplumlarında “yönetenler” sınıfıyla sistem merkezi -devletin temsil olduğu yer- arasında her şeye rağmen gene de bir mesafe bulunurken (yani bunlar bir ve aynı şey değilken) fetih yoluyla devletleşen, barbarlığın orta aşamasından, aşiret toplumundan çıkma Osmanlı gibi toplumlarda sıfır noktasıyla (yani “Tanrı’nın oturduğu” sistem mekeziyle) Sultan -yönetici Devlet Sınıfı- arasında hiçbir mesafe kalmıyor!! Eski aşiret şefinin yerine oturan yeni sınıfın -“Devlet Sınıfının”- temsilcisi Sultan, bu şekilde, “komün” şefinin temsil ettiği sıfır noktasının, yani Tanrı’nın da temsilcisi (“yer yüzündeki gölgesi”) haline gelmiş oluyor!..

Ortaya çıkan tabloyu şöyle formüle edelim: Sultan=Devlet¹⁴=“Tanrı’nın yer yüzündeki gölgesi”!..

İşte, bizdeki Devlet Sınıfı olayının özü, varoluş gerekçesi ve fonksiyonu budur¹⁵. Dikkat ederseniz bu durumda Devlet artık varolan sınıflardan göreceli olarak bağımsız bir örgüt değildir. Bizzat kendileri bir sınıf olan (“Devlet Sınıfı”) “yöneticilerden” oluşan bir örgüttür (Çoban-Sürü ilişkisi). Sistemin merkezi varoluş instanzıyla yönetici sınıfın varoluş instanzının-benliğinin, (“self”inin) hemen hemen bir ve aynı şey haline gelmiş olduğu bir durumdur bu!..

¹⁴ Buradaki Devleti Batı’daki örneklerden ayırdedebilmek için bunu büyük harfle yazıyorum!..

¹⁵ Buradaki Devlet anlayışının -Devletin ortaya çıkış sürecinin- Asya Tipi Üretim Tarzı’nın geçerli olduğu ülkelerdeki devlet olayıyla-anlayışıyla alâkası yoktur!.. “ATÜT”ün geçerli olduğu toplumlar, büyük sulama kanalları, ya da bentler gibi hiç kimsenin tek başına yapamayacağı işlerin söz konusu olduğu antika köleci toplumlardır. Evet, antika “bitkisel-ırmaksal medeniyetlerin” (Mezopotamya, Çin, Hint gibi) ortaya çıktığı bu türden toplumlarda da devlet tanrısal bir güç halindedir. Ve bu yüzden de arada bir benzerlik vardır, ama işin diyalektiği, ortaya çıkış süreci farklıdır buralarda...